

- 1 תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ב עמוד ב
- 2 וניתני התם האיש קונה! מעיקרא תני לישנא דאורייתא, ולבסוף תני לישנא דרבנן. ומאי לישנא דרבנן? דאסר לה
- 3 אכ"ע כהקדש. וניתני הכא האיש קונה! משום דקא בעי למיתנא סיפא וקונה את עצמה בדידה, תנא נמי רישא
- 4 בדידה. וניתני האיש קונה ומקנה! משום דאיכא מיתת הבעל, דלאו איהו קא מקני, מן שמיא הוא דמקני לה. ואב"א:
- 5 אי תנא קונה, ה"א אפילו בע"כ, תנא האשה נקנית, דמדעתה אין, שלא מדעתה לא. ומאי איריא דתני שלש? ליתני
- 6 שלשה! משום דקא בעי למיתני דרך, ודרך לשון נקבה הוא, דכתיב: והודעת להם את הדרך ילכו בה. ואלא הא
- 7 דתניא: בשבעה דרכים בודקין את הזב, ניתני שבע! משום דקא בעי למיתני דרך, ואשכחן דרך דאיקרי לשון זכר,
- 8 דכתיב: בדרך אחד יצאו אליך ובשבעה דרכים ינוסו לפניך. אי הכי, קשו קראי אהדדי, וקשיא נמי מתני' אהדדי!
- 9 קראי אהדדי לא קשיין: הכא דבתורה קאי, ותורה איקרי לשון נקבה, דכתיב: תורת ה' תמימה משיבת נפש, כתב
- 10 לה בלשון נקבה; התם דבמלחמה קאי, דדרכו של איש לעשות מלחמה ואין דרכה של אשה לעשות מלחמה, כתב
- 11 לה בלשון זכר. מתני' אהדדי לא קשיין: הכא דלגבי אשה קאי, קתני לה בלשון נקבה, התם דלגבי איש קאי, דדרכו
- 12 של איש ליבדק ואין דרכה של אשה ליבדק, דהא אשה נמי באונס מיטמאה, תני לשון זכר. מ"ט תני שלש? משום
- 13 דרכים, ניתני דברים וניתני שלשה! משום דקבעי למיתני ביאה, וביאה איקרי דרך, דכתיב: ודרך גבר בעלמה, כן
- 14 דרך אשה מנאפת. הא תינח ביאה, כסף ושטר מאי איכא למימר? משום ביאה. ותני תרתי אטו חדא? הנך נמי
- 15 צורך ביאה נינהו.
- 16 רשי יבמות יט:
- 17 רשי קדושין מב.
- 18 בית הבחירה (מאירי) מסכת קידושין דף ב עמוד א
- 19 הרבה דקדוקין נאמרו בשמועה זו על משנתינו ממה שנאמרה בלשון קנין ולא נאמרה בלשון קדושין על הדרך
- 20 שאמרו בפרק שני האיש מקדש וכן ממה שתלה שם את הענין באיש ר"ל ששנה האיש מקדש וכאן הוא תולה
- 21 באשה לומר האשה נקנית וכן הרבה דקדוקין שאין תועלת בהזכרתם ויש בהם בלבול פירושים וגירסאות וקושיות
- 22 אלא שדברים פשוטים הם ונוחים לפרשם על נקל אלא שבמה שאמרו בה וכסף מנלן הזהר מלפרש מנלן דאשה
- 23 מתקדשת בו שזו לקמיה קא בעי לה אלא פירושו מנלן דאיקרי קנין ואף ברוב ספרים גורסים כן בהדיא אלא שאף
- 24 בזו הזהר שלא לפרש מנלן דכסף סתם איקרי קנין שאם כן היה לו להביאה משדות בכסף יקנו ולא הוצרך לגזירה
- 25 שוה אלא כך פירושו וכסף דאשה מיהא מנלן דאיקרי קנין שהרי מכל מקום אינו דומה לשאר קניות והביאה מקיחה
- 26 קיחה ומה שסמך לו וקיחה מנלן דאיקרי קנין לא שאלת שואל היא אלא לשון המשיב כלומר כסף דאשה למד מכסף
- 27 דעפרון דהיא קיחה וודאי על קנין נאמרה כדכתיב ביה בהדיא קנה אברהם אי נמי דאפילו לא כתיב ביה הכי
- 28 הואיל ומכל מקום הקשנוהו לשאר קניות של כסף הדבר פשוט בעלמא שכל שבכסף לשון קניה הוא וכדכתיב דרך
- 29 כלל שדות בכסף יקנו והרבה מפרשים מדקדקים בה ללא צורך ולא דיינו בדקדוקים הנזכרים בשמועה אלא
- 30 שרבותינו בעלי התוספות הוסיפו לדקדק על שנאמר האשה ר"ל בה"א ובמסכת כתבות נאמר בתולה נשאת
- 31 בחסרון ה"א ודורשים חסרות ויתרות כאלו נכתבו על הלוחות בסיני ואיני רואה תועלת בזכירת דברים אלו יפרשם
- 32 המבין על הצד שירצה אבל מה שיצא לנו ממנה לענין פסק הוא שהאשה אינה מתקדשת בעל כרחא ואף על פי
- 33 שאין לשון המקרא מוכיח כן להדיא שהרי כי יקח אף על כרחא משמע וכן ובעלה וכל שכן שהשטר בקדושין יוצא לנו
- 34 מהיקש של גט וכבר ידעת שהאשה מתגרשת בעל כרחא מכל מקום אין זה צריך קרא שאם כן לא הנחת בת
- 35 לאברהם אבינו והרי אף בשאר דברים אין שום מקח מתקיים באונס וזהו שהוצרך ביבמה לומר ויבמה בעל כרחא
- 36 וכן בגט ושלחה בעל כרחא הא אשה דעלמא אינה מתקדשת בעל כרחא ולא סוף דבר שאנסוה בשעת קבלת
- 37 קדושין ר"ל שבשעת קבלת הקדושין היא אומרת איני מקבלתם אלא באונס או שנתנו לה שלא בידיעה ושלא היה
- 38 מדבר עמה על עסקי קדושיה ואחר כך אמר לשם קדושין נתתי אלא אפילו אמרה רוצה אני כל שנתברר שאנסוה
- 39 עד שאמרה רוצה אני אינה מקדשת אחר שלא אמרה רוצה אני אלא מתוך האונס וראיה ברורה לזה שהרי מה
- 40 שאמרו בפרק חזקת הבתים מ"ז ב' אמר רב הונא תלוה וזבין זביניה זביני כשאמר רוצה אני הוא שהרי הביאوه

- 1 מדתניא יקריב אותו יכול על כרחו ת"ל לרצונו הא כיצד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני ועל כיוצא בה היו אומרים
2 בתלו את האשה וקדשוה שקדושיה קדושין ואעפ"כ אמרו שם אמר רב אשי הלכתא תלוהו זבין זביניה זביני אבל
3 תלוה לאתתא וקדיש לאו קדושיה קדושין הוא שעשה שלא כהוגן ועשו לו שלא כהוגן ואפקעינהו רבנן לקדושיה אם
4 בקדושי כסף שעשאום הפקר ואם בקדושי ביאה שויה רבנן לבעילתו בעילת זנות:
- 5 חידושי הרשב"א מסכת קידושין דף ב עמוד ב
- 6 ויש מי שהקשה אפילו תניא האיש קונה היכי הוה ס"ד דנקנית בע"כ דהיכי מצינו מקנה בע"כ, ואישתמיטתיה תלוה
7 זבין זביני' זביני' ותלוה וקדיש קדושיה קדושין דאגב אונסא דזוזי גמרה ומקניא נפשה כאמימר דאית ליה הכין
8 בפרק חזקת (ב"ב מ"ח ב') והכא לאו בעל כרחא לגמרי קאמר אלא כה"ג, וקי"ל כרב אשי דאמר התם באשה אינה
9 מקודשת דהוא עשה שלא כהוגן עשו לו שלא כהוגן, ודוקיא דהכא כרב אשי אתיא, ואמימר מתרץ לה כתירוצא קמא
10 משום דתנא סיפא בדידה כנ"ל, והאיש שאנסוהו לקדש כתב הרמב"ם ז"ל קדושיו קדושין, והרב בעל העיטור כתב
11 שאין קדושיו קדושין דתלוה זבין אמרו תלוה וקני לא אמרו ונראין דברי הרמב"ם דאי אגב אונסי' גמר זבין כל שכן
12 דגמר וקני.
- 13 -תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף מז עמוד ב-מח.
- 14 אמר רב הונא: תליוהו זבין - זביניה זביני; מ"ט? כל דמזבין איניש, אי לאו דאניס לא הוה מזבין, ואפילו הכי זביניה
15 זביני. ודילמא שאני אונסא דנפשיה מאונסא דאחרני! אלא כדתניא.....אלא סברא הוא, אגב אונסיה גמר ומקנה.
- 16 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף מח עמוד ב
- 17 ואמר אמימר: תליוה וקדיש - קדושיו קדושין. מר בר רב אשי אמר: באשה ודאי קדושין לא הוו, הוא עשה שלא
18 כהוגן, לפיכך עשו עמו שלא כהוגן ואפקעינהו רבנן לקידושיה מיניה. אמר ליה רבינא לרב אשי: תינח דקדיש
19 בכספא, קדיש בביאה מאי איכא למימר? אמר ליה: שויה רבנן לבעילתו בעילת זנות
- 20 רמב"ם הלכות אישות פרק ד הלכה א
- 21 אין האשה מתקדשת אלא לרצונו והמקדש אשה בעל כרחא אינה מקודשת, אבל האיש א שאנסוהו עד שקידש
22 בעל כרחו הרי זו מקודשת, ויש לאיש לקדש נשים רבות כאחת והוא שיהיה בכסף אם קידש בכסף פרוטה לכל
23 אחת ואחת, ויש לאחת מהן או לאחר לקבל הקידושין על ידי כולן מדעתן. +/השגת הראב"ד/ אבל האיש שאנסוהו
24 עד שיקדש בעל כרחו הרי זו מקודשת. א"א והוא שיאמר רוצה אני. +
- 25 תלמוד בבלי מסכת כתובות דף ב עמוד א
- 26 נ"ל. בתולה נשאת ליום הרביעי, ואלמנה - ליום החמישי; שפעמים בשבת בתי דינין יושבין בעיירות, ביום השני
27 וביום החמישי, שאם היה לו טענת בתולים היה משכים לבית דין.
- 28 תוספות מסכת כתובות דף ב עמוד א
- 29 נשאת - הא דלא קתני נושאין את הבתולה כמו האיש מקדש (קדושין דף מא.) לפי שעתה מקצר יותר ועוד דאי
30 תנא הכי ה"א אפי' בעל כרחא כדמשני (שם דף ב:) גבי הא דפריך וליתני האיש קונה ועוד דהתם אקרא קאי כי יקח
31 איש אשה.

- 1 חכמת שלמה מסכת כתובות דף ב עמוד א
- 2 תוס' בד"ה נשאת כו' דפריך וליתני האיש קונה כו' נ"ב בריש האשה נקנית ומש"ה ליכא למיטעי גבי האיש מקדש
3 דהא כבר תנא ברישא שאין אשה נקנית אלא לדעתה אבל הכא שכבר נתקדשה ה"א שפיר נשאת אף בע"כ קמ"ל.
4 (עיין במהרש"א):
- 5 שיטה מקובצת מסכת כתובות דף ב עמוד א
- 6 ומעתה קשה קצת דהכא נמי ליכא למיטעי דכבר אשמועין האשה נקנית ויש לומר דהכא לא בעי למימר דה"א
7 דבע"כ תתקדש כדמשני התם דזה כבר שמעין לה ממתניתין דקתני האשה נקנית אלא ה"ק דה"א דאם נתקדשה
8 ברצונה דתנשא בע"כ כיון דכבר נתקדשה ברצונה ואיכא למיטעי בהכי
- 9 רמב"ם הלכות אישות פרק א הלכה א
- 10 קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה בשוק אם רצה הוא והיא לישא אותה מכניסה לביתו ובוועלה בינו לבין עצמו
11 ותהיה לו לאשה, כיון שנתנה תורה נצטוו ישראל שאם ירצה האיש לישא אשה יקנה אותה תחלה בפני עדים ואחר
12 כך תהיה לו לאשה שנאמר +דברים כ"ב+ כי יקח איש אשה ובא אליה.
- 13 רמב"ם הלכות אישות פרק ג הלכה א
- 14 כיצד האשה מתקדשת, אם בכסף הוא מקדש אין פחות מפרוטה כסף או א שוה פרוטה, אומר לה הרי את
15 מקודשת לי, או הרי את מאורסת לי, או הרי את לי לאשה בזה, ונותן לה ב בפני עדים, והאיש
- 16 רמב"ם הלכות אישות פרק ג הלכה ג
- 17 ואם קידש בשטר כותב על הנייר או על החרס או על העלה ועל כל דבר שירצה הרי את מקודשת לי או הרי את
18 מאורסת לי וכל כיוצא בדברים אלו ונותנו לה בפני עדים.
- 19 רמב"ם הלכות אישות פרק ג הלכה ה
- 20 ואם קידש בביאה אומר לה הרי את מקודשת לי או הרי את מאורסת לי או הרי את לי לאשה בבעילה זו וכל כיוצא
21 בזה ומתייחד עמה בפני שני עדים ובוועלה, והמקדש בביאה [מסתמא] דעתו על גמר ביאה וכשיגמור ביאתו תהיה
22 מקודשת, ובין שבא עליה כדרכה בין שבא עליה שלא כדרכה הרי זו מקודשת.
- 23 רמב"ם הלכות אישות פרק י הלכה א
- 24 הארוסה אסורה לבעלה מדברי סופרים כל זמן שהיא בבית אביה, והבא על ארוסתו בבית חמיו מכין אותו מכת
25 מרדות, ואפילו אם קידשה בביאה אסור לו לבוא עליה ביאה שנייה בבית אביה עד שיביא אותה לתוך ביתו וייתחד
26 עמה ויפרישנה לו, וייחוד זה הוא הנקרא כניסה א לחופה והוא הנקרא נישואין בכל מקום, והבא על ארוסתו לשם
27 נישואין אחר שקידשה משיערה בה קנאה ונעשית נשואה והרי היא אשתו לכל דבר.
- 28 הלכה ב
- 29 כיון שנכנסה הארוסה לחופה הרי זו מותרת לו לבא עליה בכל עת שירצה והרי היא אשתו גמורה לכל דבר,
30 ומשתכנס לחופה נקראת נשואה אף על פי שלא נבעלה והוא שתהיה ראויה לבעילה, אבל אם היתה נדה אף על פי
31 שנכנסה לחופה ונתיחד עמה לא גמרו הנישואין והרי היא * כארוסה עדיין.

- 1 מרדכי מסכת קידושין פרק האיש מקדש [רמז תקד]
- 2 [רמז תקטז] מעשה באחד שקבל קדושי בתו כשהיתה קטנה ובעודה קטנה מת האב והבת היתה יחידה וראויה
- 3 לירש נכסים מרובים [*מאביה] והיתה חולנית ושאל הבעל לכנוס בעבור שאם תמות שיירש הנכסים והקרובים היו
- 4 יראים פן תמות ותפקע ירושתם והארוס רוצה לכנוס בחזקה ומנעוהו מקצת רבותי כי אמרו אפילו ישאנה בעודה
- 5 קטנה כיון שקדושיה היו קדושין דאורייתא ונשואין דרבנן דליכא אב דלימסר לחופה הרי היא כמו בזנות אצלו ואם
- 6 מתה לא יירשנה כי אם קרובה יירשוה ושאל הארוס פי חכמים ורבינו אפרים ברבי יצחק מיחה בו וטעמא משום
- 7 דחופה במקום קנין עומדת ולא דמי לנשואין דיתומה קטנה דההיא תקנת רבנן היא אבל הכא כיון דקדושין דבר
- 8 תורה בעינן נמי חופה לדעת אביה ושלחו הדבר לפני ר"ת והשיב ז"ל על הקטנה שנתקדשה לדעת אביה ומת אביה
- 9 ועברו עליה י"ב חדשים ועודה קטנה תימה הוא איך יעלה על לב איש שלא יירשנה שהרי לא נחלקו בפרק האיש
- 10 מקדש אלא משום דשמא יבא אביה וימחה [*ובתוך י"ב חדש] אבל הכא לא ימחה לעולם ועוד אפילו כשהאב קיים
- 11 ובתוך י"ב חדש טעמא *משום מציאתה ומעשה ידיה דאהא אמרי' אוקי ממונא בחזקת מריה ואי ירושת נכסים נפלו
- 12 לה [*חזקה הוא. מ"י] לגבי אב [*דאיהו] [*דאיהו] גופה לאב ממונא הוא אבל לגבי אחים אם מת אביה אינה
- 13 [*ברשותם] [*ברשות האחין] לא למלאכה ולא למציאה א"כ גבי ירושה שנפלה לה לאו בחזקת מריה קרינא ביה
- 14 דאין אדם מוריש זכות בתו לבנו ולגביהו לא הוי ממונא בחזקת מריה ותו לאחר י"ב חדש אין אחין יכולין לעכב
- 15 כדאמרי' פרק אף על פי [*דף נז] [*איהו] אי הוה ניחא [*ליה] [*לה] לאבואה מאי נ"מ [ומשני] דלמא אימרדא ונפלה
- 16 עילויה אבל לגבי אחין ליכא למימר הכי. ואחין נמי מצו מקדשי לה ואי בעי ממאנת [*וליא למימר] [*ואין צריכין
- 17 להמתין] עד שתגדיל ותאמר בפלוני אני רוצה דכיון שקדשה [*אביה] [*אחיה] תו ליכא הפקר [*ותוקי] [*ופרשי]
- 18 מינה אבל להשיאה היכן מצינו שתהא תלוי באחים ועוד האריך ר"ת ועת לקצר:
- 19 רמב"ם הלכות אישות פרק ג הלכה יג
- 20 נתקדשה קודם שתבגור שלא לדעת אביה אינה מקודשת * אפילו נתרצה ח האב אחר שנתקדשה, ואפילו
- 21 נתאלמנה או נתגרשה מאותן הקידושין אינה אסורה על הכהן, ובין היא ובין ט אביה יכולין לעכב, בין שנתקדשה
- 22 בפניו בין שנתקדשה שלא י בפניו אינה מקודשת.
- 23 רמב"ם הלכות אישות פרק כב הלכה ה
- 24 קטנה שנתקדשה לדעת אביה ונשאת שלא לדעת אביה בין בפניו בין שלא בפניו יכול האב למחות כמו שביארנו,
- 25 ואפילו שתק האב אם מתה אין הבעל יורשה אלא אם כן רצה האב בנישואיה.
- 26 תלמוד בבלי מסכת קידושין דף י עמוד א
- 27 איבעיא להו: תחילת ביאה קונה, או סוף ביאה קונה? נפקא מינה? כגון שהערה בה, ופשטה ידה וקבלה קדושין
- 28 מאחר; אי נמי, לכהן גדול דקא קני בתולה בביאה, מאי? אמר אמימר משמיה דרבא: כל הבעל - דעתו על גמר
- 29 ביאה.
- 30 תוספות מסכת קידושין דף י עמוד א
- 31 כל הבעל דעתו על גמר ביאה - תימה דבפ' הבא על יבמתו (יבמות דף נה:): ילפינן דאשה נקנית לבעלה בהעראה
- 32 אתיא קיחה קיחה דעריות והעראה היינו תחילת ביאה והכא מסיק דסוף ביאה קונה ואומר רשב"א דכי אמרינן
- 33 העראה קונה היינו בשלא עשה כי אם העראה ופירש מיד דמוכח שלא היה בדעתו לקנות בגמר ביאה אבל הכא
- 34 מיירי שגמר ביאתו דאז לא קני בהעראה כיון שדעתו על גמר ביאה והלשון מוכיח דקאמר כל הבעל ולא קאמר כל
- 35 המערה והריב"ם תירץ הא דנקנית בהעראה היינו במפרש שרוצה לקנות בהעראה אבל בסתם דעתו על גמר ביאה
- 36 ור"ת תירץ דאחרי שנתרבתה העראה כגמר ביאה אם כן כל מקום שמזכיר ביאה בהעראה קאמר וה"ק תחילת
- 37 העראה קונה או בסוף העראה קונה ולמ"ד (שם) העראה זו הכנסת עטרה דשייך בה תחלה וסוף ורבינו נסים גאון

בס"ד הרב מיכאל רוזנצוויג - מקורות קדושים ב: - רצון ובע"כ בקדושים ונשואין
Page 5 of 5 – YIJE 5777 – Set 3

- 1 תירץ דההיא דיבמות איירי אחר קדושין דע"י אותה העראה הוי כנשואה כמו חופה דלאחר קדושין וקשה לפירושו
2 דקיחה קיחה גבי קדושין כתיב ולא מיירי בחופה כלל.
- 3 אבני מילואים סימן כז ס"ק ו
- 4 [ו] אם הבינה דבריו. ומשמע דאפי' אין העדים יודעין אם הבינה כל שהיא אומרת שהבינה הוי קידושי ודאי וקשה [
- 5 דהא הוי כמקדש בלא עדים
- 6
- 7 ואפשר כיון דעיקר הקידושין מצד המקדש כמ"ש הר"ן בנדריים (ל, א, ד"ה ואשה) ע"ש ז"ל כיון שהתורה אמרה כי
8 יקח איש אשה ולא אמר כי תלקח אשה לאיש לא כל הימנה שתכניס עצמה לרשות הבעל ומש"ה אמרינן פ"ק
9 דקידושין דאי אמרה הריני מאורסת לך אין בדבריה ממש אלא מכיון שהיא מסכמת לקידושי האיש היא מבטלת
10 דעתה ורצונה ומשוי נפשה אצל הבעל כדבר של הפקר והבעל מכניסה (לרשותה) [לרשותו הלכך אין אנו דנין
11 בקידושין מצד האשה אלא מצד הבעל עכ"ל. וכיון דעיקר הקידושין מצד הבעל א"כ עיקר דבר שבערוה מצד הבעל
12 הוא ולכן לא בעינן תרי סהדי אלא לגוף הקידושין ששמעו מן המקדש אבל רצון האשה לא בעי עדים וסגי
13 בהודאתה.
- 14 [נגדו בפתחי תשובה שם]
- 15 אבני מילואים סימן מב ס"ק א
- 16 [א] אבל האיש שאנסוהו. כתב בח"מ דכ"ע סברי דקידושין מהני בין באונס האשה בין באונס המקדש מדינא דתלוי'
17 וזבין זביני אלא דפליגי בתקנה דאפקינהו רבנן לקידושי מיני' לדעת הרמב"ם לא אפקינהו אלא באונס האשה
18 אבל באונס המקדש כיון דיכול לגרש בע"כ אוקמה אדינא והיש אומרים ס"ל דגם באונס המקדש אפקינהו רבנן
19 לקידושי מיני' ומזה הקשה על הרמ"א בסי' ר"ה (סי"ב) שכתב אנסוהו לקנות לא מהני ומכאן משמע דמהני אנסוהו
20 לכ"ע ע"ש...
- 21 ואיכא למידק לדעת הי"א דאנסוהו לקדש לא מהני ומשום דה"ל תלויה וקני א"כ היכי משכחת לה הא דאמרו אונס
22 שותה בעציצו וכופין אותו לכנוס וכמ"ש הרמב"ם (פ"ה) [פ"א] מהל' נערה (ה"ג)...
- 23 מיהו אלולי דברי הרשב"א נראה לענ"ד דאפי' נימא תלויה וקני לא קנה היינו משום דלקנות בעי רצון טפי וכל
24 שבע"כ לא קנה אבל קידושי אשה אינו קנין לגבי בעל דנימא דלא קנה וכמ"ש הרשב"א פ"ק דקידושין (דף ו') גבי
25 המקדש בהנאת מלוה דה"ל הערמת רבית וכתב שם הא דלא הוי רבית קצוצה בזה דקונה אשה בהמתנת מעות
26 משום דאין גופה קנוי לבעל ולא מידי שקיל ע"ש, וכיון דאין גופה קנוי לבעל ואין בקידושין כי אם שנאסרה ע"י לכל
27 העולם, וכל כה"ג אפי' ע"י אונס מהני כיון דמחויב בדברו הוי לי' כעין מכר ומשום תלויה וקני לית בי' כיון דאין אשה
28 בתורת קנין לגבי בעל דאין גופה קנוי לו ואין לו זכי' בגוף האשה וא"כ טעמא דיי"א דלא מהני באנסוהו לקדש משום
29 אפקינהו רבנן לקדושי מיני' וכמ"ש בח"מ.